

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دمور د شیدو بنېکني

۱- ماشوم ته دمورشیدي ورکول هغی کورنی ته دیره اقتصادي گټه لري چی دا کارنه تنها دخپلی کورنی اقتصاد بلکه دهغی ټولنی اقتصاد ته هم گټه رسوي .

۲- دمور شیدي ورکول ، دماشوم ژوند اوږدوي .
یعنی دمرگ خطرونه په هغو کوچنیانو کی چی دمورشیدي نه خوري دوه حله نظروهغو ماشومانوته چی دمورشیدي خوري زیاد دي .

۳- دمور شیدي د ماشوم لپاره مکمله پوره غذا ده .
دمورشیدي دماشوم ټولی غذائی اړتیاوي د (۴) میاشته څخه تر (۶) میاشته پوري برابرولاي شی ، او کولاي شی چی په ماشوم کی دځینو گټورو موادو ذخیري لکه پروتینونه ، ویتامینونه ، منرالونه او انرژي د ماشوم تر دوه کلنی عمره پوري مینځ ته راوړي خویدي شرط کله چی ماشوم مور له خپلو شیدو څخه بیلوي نو لازمه ده چی ماشوم ته گټوري غذاوي ورکړي .

۴- د مور شیدي کوچنی د اسهالاتو (نس ناستی) څخه

ژغوري

هغه ميندي چی خپلو ماشومانو ته شيدې نه ورکوي (۲۵)
 ځله نظروهغو ماشومانو ته چی دمور شيدې خوري په تيره بيا
 په اولودو مياشتو کښی د اسهالاتو له امله مړه کيږي و نظر
 هغو ته دوه چنده په اسهالاتو اخته کيږي، اما کله چی ماشوم
 د مور شيدې خوري لږ اسهال ، د اسهال په وخت کښی
 د ماشوم د وجود داوبو د کمښت (ديهيدريشن) څخه ساتنه
 کوي او هم داسهال دمخته تللو، دوام پيدا کولو او دهغو د
 خرابو بقاياو څخه هم د ماشوم ساتنه کوي .

۵- د مور د شيدو ورکول د کوچنی معافيت (د ماشوم طاقت
 د مختلفو ناروغيو په مقابل کی) لوړوي .

هغه ميندي چی خپل ماشوم ته خپلی شيدې ورکوي
 دهغو معافيت د ټولو هغو ناروغيو په مقابل کښی چې د مختلفو
 مرضونو (Pathogen) باکتریا وو او وېروسونو پواسطه منځ
 ته راځی لوړوي چی دا تاثیر د يوې مادي پواسطه چی
 (Colostrum) نوميږي منځ ته راځی او ترهغه وخته چی
 کوچنی ټاکلی واکسينونه تر لاسه کوي دوام پيدا کوي .

د اماده دمورد شيدو په لومړنيو شيبو کښی (وروسته
 تر ولادت) زیاته وي .

۶- ماشوم ته د مورد شيدو ورکول له امله، ميندي له ژر، ژر

اميدواره کيدلو څخه هم ژغورل کيږي.

تقريباً ۹۸ فیصده هغه ميندي چی خپلی شيدې ماشوم

ته ورکوي د شپږو مياشتو لپاره د آینده امید واري څخه په امن کې ساتل کېږي ، پدې شرط چې مور خپله مياشتیني مریضی ونه وینی .

۷- هغه میندي چې شیدي ورکوي دهغوي صحت به هغې مورته چې شیدي خپل ماشوم ته نه ورکوي ډیرښه وي ځکه چې کله مورخپل ماشوم پخپلو شیدو مور کېږي نو هغه به خپله مياشتیني مریضی شاید ونه وینی او ډاکار، مورآینده کمخونی څخه هم ساتی اوهم دمیندو دتخمدان (هغه عضوچې سبب کېږي چې مور په هره مياشت کې یوه هگي آزاده کېږي اوهم دبعضونورو وظیفو مسئول دي) دتیتانوس اوسرطان دناروغتیا چې ډیره بده ناروغی ده هم ساتی .

۸- د مور شیدي ورکول په غیر مروجه (نامناسبو) طریقو اویاد ماشوم مهول د شیدو د چوشک پواسطه نن ورځ ډیر لیدل کېږي .

مثلاً په ډیرو پرمخ تللیو هیوادونوکې دهغو میندو شمیر چې خپل کوچنی ته خپلی شیدي ورکوي ډیرلږ دي او هغوي چې شیدي ورکوي ژر خپل کوچنی له خپلو شیدو څخه بیلوي چې ډاکار په ښاروکی نظرو کلیو او باندوته ډیر رواج لري . حال داچې که چیري مور خپل کوچنی ته د څلورو څخه تر شپږو مياشتو پوري خپلی شیدي ورکړي دمور اود ماشوم صحت به هم ښه وساتي اوهم به میندي له ژر، ژر امیدواره کیدلو څخه

وژغوري ، اماروډا کارونه د ميندولخوا چون لږ عمل کيږي نو کټي
 يې هم لږ دي او په ډيرو ځايو کښي دمور د شيدو پرعوض
 له نورو شيدو څخه کار اخلي چي داکارد مور او خصوصا د
 ماشوم په تاوان تماميږي .

١- د مورد شيدو د نه ورکول لپاري کولاي شي چي بيرته
 اصلاح شي .

يعني : کله چي د مور د شيدو د ورکولو لاره تقويه او
 عمل شي نو ضرور به د دي لاري يا طريقي کمښت اصلاح شي
 ، مثلاً بعضو گټورو طريقو پواسطه لکه د صحي پرسونل
 تربيه کول ، صحي تبليغات په شفا خانو کښي چي ميندي خپل
 کوچني ته دخپلو شيدو ورکولو په خاطر تشويق شي خپرول
 ، د ميندو دگروپونو پواسطه د نورو ميندو تشويقول ، او نورو
 تعليمي تبليغاتو پواسطه دي ميندي دي ته مجبوري شي
 چي خپل ماشوم پخپلو شيدو ماړه وروزي .

- ١- د مور شېډې تر نورو شېډو ډېرې ښې دي .
- ٢- د ماشومانو غذا بايد ډېره نرمه او ميده شوې وي .
- ٣- ماشومان بايد ډېر ځلي خوراک وکړي .
- ٤- ماشومان بايد مختلفې غذاگانې وخوري لکه :
 سابه ، مغزيات ، حبوبات او مېوه جات .

د ماشوم مړول د بوتل يا
د شپږو د چوشك په واسطه
د ماشوم صحت ته ضرر لري.

چاپ : آمریت نشریات بیتوت محمد عامه

د افغانستان اسلامي دولت

د عامې روغتيا وزارت

د مور او ماشوم د ساتنې رياست

د ماشوم مړول د مورد شيد وپواسطه
د ماشوم صحت ته ډيره گټه لري

تر ټيب اوليکنه :
د وکتور سيد شکر الله «وحيدي»
همکاران : د وکتور محمد داود «ظهير» محمد مسعود «پوپل»
عبد کلیم «صافي» حيات الله «پوپل» -
اختر محمد «زاهد» آغا شيرين «وليډ»